

Maahanmuuttaja ryhmässäsi OPAS opettajalle

www.poke.fi

Alkusanat

Maahanmuuttajaopiskelijoiden määrä lisääntyy Suomessa kaikilla kouluasteilla ja myös toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Maahanmuuttajataustaisella tarkoitetaan tässä sellaista opiskelijaa, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Maahanmuuttajaopiskelijoita on sekä opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa että näyttötutkintoperusteisessa koulutuksessa.

Luonnonvara-alan koulutuksessa on ollut suhteellisen vähän maahanmuuttajia, mutta ala näyttäisi alkaneen kiinnostaa entistä enemmän. Vuonna 2010 Keski-Suomessa oli noin 5300 henkilöä, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. He ovat tulleet Suomeen jäädäkseen, mutta eivät vielä ole Suomen kansalaisia. Tästä joukosta selkeästi eniten on venäjänkielisiä, noin 1700 henkilöä. (Tilastokeskus 2009, Keski-Suomen ELY-keskus 2010.)

Maahanmuuttajaopiskelijoiden ammattitaitovaatimukset ovat pääsääntöisesti samat kuin muidenkin opiskelijoiden. Opiskelijoita, joiden äidinkieli on muu kuin oppilaitoksen opetuskieli, tulee tukea etenkin kielten opinnoissa ja opetusjärjestelyin. (Opetushallitus, 2009, ammatillisen perustutkinnon perusteet, Maatalousalan perustutkinto 2009.)

Maahanmuuttajaopiskelijoista puhuttaessa on muistettava, että kyse ei ole yhtenäisestä ryhmästä vaan erot ovat yhtä moninaisia kuin valtaväestöön kuuluvilla opiskelijoilla. Maahanmuuttajat eroavat toisistaan äidinkieltensä, kulttuurinsa ja muun taustansa puolesta. Jokaisella on myös omat yksilölliset erityistarpeensa, tavoitteensa, toiveensa ja odotuksensa.

Tähän oppaaseen on koottu asioita, jotka opettajan ja ohjaajan olisi hyvä tiedostaa ja joihin kiinnittää huomiota, kun opiskelijoina on maahanmuuttajia.

Kiitokset kaikille, jotka ovat antaneet palautetta ja kommentoineet opasta.

Opas on tehty Opetushallituksen tuen avulla.

SISÄLTÖ

1 Opiskelijaksi hakeutuminen	3
2 Kulttuurierot	4
2.1 Uuteen maahan ja kulttuuriin sopeutuminen	4
2.2 Suomalainen opiskelukulttuuri.....	4
3 Maahanmuuttajaopiskelijoiden opetussuunnitelma.....	6
4 Tulohaastattelu ja alkuohjaus	7
5 Työkaluja maahanmuuttajien opetukseen.....	8
5.1 Erityishuomion tarve.....	8
5.2 Opintojakson alussa	8
5.3 Viestintä	8
5.4 Luokassa puhuminen	9
5.5 Kirjallinen viestintä.....	10
5.6 Oppitunnin suunnittelu.....	11
5.7 Arviointi ja koetilanteet	11
5.8 Tuki näyttötilanteessa.....	11
6. Maahanmuuttajaopiskelijoiden tuki ja neuvonta.....	13
6.1 Opiskelupaikan hakeminen	13
6.2 Opiskelun aloittaminen	14
6.3 Opiskelun aikana.....	15
6.4 Opintojen päättyessä.....	16
Lähteet ja kirjallisuus.....	17

1 Opiskelijaksi hakeutuminen

Maahanmuuttaja voi hakeutua yhteishaussa ammatilliseen peruskoulutukseen suoritettuaan peruskoulun tai vastaavan koulutuksen. Jos hänellä ei ole suomalaista tutkintotodistusta, hänellä on mahdollisuus hakea koulutukseen joustavan valinnan kautta. (Maahanmuuttajien koulutus Suomessa, Opetushallitus 2005, 14.)

Maahanmuuttajat voivat osallistua näyttötutkintoihin samalla tavalla kuin suomalaiset. Suomen kielen taidon täytyy olla niin hyvä, että voi tehdä työtä Suomessa. Kielitaidon täytyy vastata ammatissa tarvittavaa kielitaitoa.

Koulutuksen järjestäjä voi arvioida hakijan kielitaidon joko kielikokeella tai haastattelemalla. Suomen kieli on aina haaste maahanmuuttajataustaiselle opiskelijalle, vaikka kielitaitoa testattaisiinkin opiskelijavalinnan yhteydessä. Erityisesti, kun ammattiala on opiskelijalle uusi ja hänen täytyy selviytyä sekä ammatillisista opinnoista että kielen oppimisesta. Testauksen aikana on hyvä arvioida myös opiskelijaksi hakevan motivaatiota ja opiskelutaitoja. Kielitaito arvioidaan kieli- ja muiden todistusten sekä palautteiden perusteella. Ellei niitä ole käytettävissä, arvioinnissa tukeudutaan asiantuntijoihin esim. suomen opettajiin. Kielitaidon tulisi kattaa puhutun ja luetun ymmärtämisen taidot, suullisen kielitaidon sekä kirjoittamisen taidot. POKEssa niille hakijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, järjestetään kielikoe.

Maahanmuuttaja voi opiskella ammatillisessa koulutuksessa oleskeluluvalla, joten hänellä ei tarvitse olla Suomen kansalaisuutta.

Tutkinnon suorittamiseen liittyvien asioiden käsittely tulisi aloittaa jo koulutukseen hakeutumisvaiheessa. Ulkomaalaistaustaisella opiskelijalla ei useinkaan ole kokonaiskäsitystä suomalaisesta koulutusjärjestelmästä. Myöskään ammasteista, joihin valmistutaan ja niihin liittyvistä työtehtävistä ei välttämättä ole tarkkaan tietoa. Opiskelun alkuun liittyvän opintoihin orientoivan jakson tulee sisältää myös opiskeltavan tutkinnon keskeiset sisällöt ja erilaisten koulutukseen liittyvien termien selitykset. Alussa annettu hyvä kokonaiskuva helpottaa opiskeluun orientoitumista, vaikka samoja asioita joudutaan käymään läpi useamman kerran.

2 Kulttuurierot

2.1 Uuteen maahan ja kulttuuriin sopeutuminen

Muutto toiseen maahan opiskelemaan on aina stressaava muutostilanne, johon sopeutuminen voi viedä vuosia. Uuteen kulttuuriin sopeutumisessa on nähtävissä seuraavat vaiheet:

Alkuinnostus

Tässä vaiheessa opiskelija on innostunut ja kiinnostunut kaikesta, mikä liittyy opiskeluun ja elämiseen Suomessa. Opiskelumotivaatio on hyvä ja tehtävät tuntuvat mielenkiintoisilta. Puhutaan ns. ”Turisti-vaiheesta”.

Tutustuminen

Opiskelija alkaa valita kiinnostuksensa kohteita. Jos opiskelija saa töitä, työ voi helposti mennä tärkeysjärjestyksessä opiskelun edelle. Kielen oppimiseen liittyvät vaikeudet tulevat esiin.

Turhautuminen

Monille opiskelijoille tulee koti-ikävä. Opiskelijoiden väliset erot tulevat esille. Heikommin menestyvät tuntevat epävarmuutta siitä, onko Suomi heille oikea paikka elää ja opiskella, onko ammattiala oikea jne. Myös arjessa selviytymisessä voi olla ongelmia.

Hyväksyminen

Opiskelija löytää omat vahvuutensa sekä ratkaisuja opiskeluun ja työhön liittyviin uusiin tilanteisiin.

Sopeutuminen

Opiskelijat noudattavat yhteisiä sääntöjä opiskelussa ja työssä. Tutustutaan ja ystävystytään suomalaisten kanssa. Opiskelu ja työnteko Suomessa alkaa tuntua helpommalta.

Eri vaiheisiin kuluva aika on hyvin yksilöllinen riippuen siitä, miten suuret erot lähtömaan ja Suomen välillä ovat. Keskimäärin aikaa kuluu kahdesta kuuteen vuoteen. Sopeutumiseen vaikuttaa paljon myös se, miten oppilaitoksen opettajat ja muut opiskelijat suhtautuvat.

(Lähde: Saari ja Karvala, 2008, 8-10.)

2.2 Suomalainen opiskelukulttuuri

Suomalainen opiskelukulttuuri saattaa aiheuttaa maahanmuuttajalle sopeutumisongelmia. Monissa maissa opettaja on ehdoton auktoriteetti ja opetus on opettajajohtoista. Opettajan rooliin kuuluu tällöin selkeiden käskyjen ja ohjeiden antaminen. Suomalaiseen opiskelukulttuuriin kuuluu puolestaan opiskelijan oma-aloitteisuus, itseohjautuvuus ja vastuu omasta oppimisesta. Tämän kulttuurin omaksuminen vie oman aikansa. Opiskelijaa voi ohjata asteittain kohti itsenäisempää otetta omasta opiskelusta.

Monille uutta on myös itsearviointi. Länsimaisessa kulttuurissa on totuttu saamaan ja antamaan palautetta tekemisestä ja toiminnasta. Kuitenkin esim. venäläisessä kulttuurissa elänyt ei ole yleensä tottunut oman toimintansa arviointiin. Epäonnistuessaan hän tuntee voimakasta häpeää. Tämä ero on tärkeä huomata, kun arvioidaan maahanmuuttaja-opiskelijan osaamista ja annetaan palautetta. Kielteisen palautteen saaminen muiden kuullen voi olla erityisen raskasta. Kun on kyse palautteesta, jonka on tarkoitus korjata virheellistä toimintaa, opettajan olisi hyvä keskustella asiasta kahden kesken opiskelijan kanssa. Oppilaitoksessa arviointi on kuitenkin välttämätöntä. Palautteen vastaanottamisen ja itsearvioinnin kehittymiseen auttavat säännölliset keskustelut opettajan kanssa. Myönteinen palaute on erityisen tärkeää opiskelijan motivaation kannalta. Kaiken palautteen tulee olla selkeää ja perusteltua.

Suomalaisen koulun oppimismenetelmät voivat myös olla toisenlaisia kuin mihin maahanmuuttajaopiskelija on tottunut. Esseet, referaatit, ryhmätyöt ja verkko-opinnot sekä teoriaa ja käytäntöä yhdistävät oppimistehtävät voivat olla outoja. Tärkeää onkin antaa selkeä ja tarkka ohjaus tehtävien tekemiseen ainakin ensimmäisillä kerroilla.

Opintojen alussa olisi hyvä kertoa maahanmuuttajaopiskelijoille, että suomalaisessa opiskelukulttuurissa suhtaudutaan kielteisesti luntaamiseen. Monissa muissa maissa luntaaminen on hiljaisesti hyväksytty käytäntö. Taustalla on ajatus, että varmistamalla hyvän koetuloksen pelastetaan opettajan maine hyvänä opettajana. Kaverin auttaminen tentissä on myös solidaarinen teko.

3 Maahanmuuttajaopiskelijoiden opetussuunnitelma

Jokaisen oppilaitoksen opetussuunnitelmaan tulisi opetussuunnitelman perusteiden mukaan sisältyä maahanmuuttajien opetuksen järjestämissuunnitelma.

Toinen ratkaistava kysymys on, miten tarjotaan yhdenvertaiset koulutuspalvelut niille maahanmuuttajaoppilaille, jotka asuvat alueilla, joissa maahanmuuttajien osuus on pieni.

Opetussuunnitelman perusteet mahdollistavat erilaisia suomi tai ruotsi toisena kielenä - opetuksen järjestämistapoja. Kielitaidon tason mukaisesti opiskelija voi suorittaa suomen tai ruotsin kielen opintoja joko äidinkielen oppimäärän mukaan tai toisen kielen opintojen ja tavoitteiden mukaan. Sisällöllisesti suomen tai ruotsin kielen opiskelu painottuu ammattiaineiden keskeisen sanaston opiskeluun. Se onkin luonteva tapa yhdistää kielen ja ammatillisten sisältöjen opiskelua.

Opetussuunnitelman perusteissa ei siis määrätä opetuksen järjestelyistä, vaan niistä voidaan päättää oppilaitoskohtaisesti tarpeen ja resurssien mukaan. Opetuksen järjestämisessä ratkaisut ovatkin tavallisesti hyvin yksilöllisiä, ja oppilaitosten välillä on suuria eroja. Jos oppilaitos ei kykene esim. maahanmuuttajaopiskelijoiden vähäisen lukumäärän vuoksi järjestämään erillistä suomi tai ruotsi toisena kielenä - opetusta, on tärkeää huolehtia siitä, että näille opiskelijoille mahdollistetaan suomi tai ruotsi toisena kielenä -opintojen ja niihin liittyvien tehtävien tekeminen eriytetysti äidinkielen tunneilla.

Maahanmuuttajille voidaan antaa tarvittaessa myös tukiopetusta eri aineissa.

(Lähde: Opetushallitus. 2008. Maahanmuuttajaoppilaat ja koulutus - tutkimus oppimistuloksista, koulutusvalinnoista ja työllistamisestä.)

4 Tulohaastattelu ja alkuohjaus

Maahanmuuttajaopiskelijoiden tuki ja ohjaus vie opinto-ohjaajalta ja ryhmänohjaajalta tavallista enemmän aikaa ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tukitoimissa on tärkeää opettajien välinen ja moniammatillinen yhteistyö.

Opiskelun alussa tehtävä tulohaastattelu on hyvä tilaisuus saada tietoa opiskelijasta ja myös antaa sitä hänelle. Ensimmäisillä ohjauskerroilla on hyvä pyrkiä luomaan avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri. On hyvä painottaa, että opettajilla ja muulla henkilökunnalla on vaitiolovelvollisuus. Tätä maahanmuuttajat eivät aina tiedä ja jättävät siksi kertomatta tärkeitä asioita.

Keskustelun avulla selkiytetään ohjauksen tavoitteita ja ohjaajan roolia. Keskustelussa käydään läpi oppilaitoksen käytänteet. Maahanmuuttajan lähtömaan koulutusjärjestelmä ja ammatillinen koulutus voivat erota paljonkin suomalaisesta, joten näiden asioiden selvittämiseen on hyvä varata aikaa. Maahanmuuttajalle vierasta voi olla esimerkiksi ammatillisen perustutkinnon laajuus ja kesto. Perekäyttämisen yhteydessä kerrotaan myös opiskelijalle kuuluvat vastuut ja velvollisuudet esimerkiksi oppilaitoksen järjestyssäännöt ja poissaoloihin liittyvät ohjeet.

Maahanmuuttajalla voi olla erilainen aikakäsitys kuin meillä. Aikataulujen ja kellonaikojen merkitys on hyvä tehdä yksiselitteisen selväksi. Myös se voi olla uusi asia, jota on opeteltava.

Keskustelussa tutustutaan tarkemmin opiskelijan lähtökohtiin ja keskustellaan hänen kotimaastaan, perhetilanteestaan ja aiemmasta koulutuksesta.

Tärkeä ohjauksen aihe on maahanmuuttajan ymmärretyksi ja hyväksytyksi tuleminen suomalaisessa opiskelijaryhmässä. Epävarmuus kielitaidon ja ryhmään kuulumisen takia heijastuu usein opiskelumotivaatioon ja opintojen sujumiseen. Ohjauksessa voidaan etsiä ratkaisuja, miten maahanmuuttaja tutustuisi suomalaisiin opiskelijoihin ja muihin maahanmuuttajiin.

(Lähde: Venemies, A. 2007. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjaustarpeet ammatillisessa peruskoulutuksessa.)

5 Työkaluja maahanmuuttajien opetukseen

5.1 Erityishuomion tarve

Maahanmuuttajaopiskelijan lähtötilanne poikkeaa edellä käsiteltyjen seikkojen osalta suomalaisen opiskelijan tilanteesta ja opettajan on hyvä tiedostaa tämä.

Maahanmuuttajaopiskelija ei kuitenkaan yleensä halua olla ”Se mamu” luokassa.

Opettajan tulisi suhtautua opiskelijoihin tasavertaisesti, korostamatta liikaa erilaisuutta.

Haasteista huolimatta maahanmuuttajien vahvuutena on usein vahva motivaatio ja halu saada koulutus ja työ Suomessa sekä tehdä sen eteen kovasti töitä.

Erityisesti ammatillisten opintokokonaisuuksien sisällöt ovat maahanmuuttajaopiskelijoille kielellisesti haastavia. Usein ammatilliset käsitteet ja termit ovat uusia myös muille opiskelijoille. Toisaalta maahanmuuttajilla tulee olla samanlaiset ammatilliset tavoitteet kuin muillakin opiskelijoilla. Tuki ja ohjaus painottuvat siksi suurelta osin kielitaitoon ja ammatillisiin oppisisältöihin liittyviin asioihin.

Opettaja voi tehdä paljon helpottaakseen maahanmuuttajaopiskelijoiden opiskelua. Osa asioista on yksinkertaisia ja tuttuja. Ne ovat keinoja jotka helpottavat kaikkien, myös suomenkielisten, opiskelijoiden oppimista. Opettaja voi valita itselleen parhaiten soveltuvat keinot. Seuraavassa on koottu vinkkejä ja työkaluja, joita omassa opetuksessa voi soveltaa.

5.2 Opintojakson alussa

Tavoitteena on antaa opiskelijoille selkeä kokonaiskuva opetettavasta aiheesta ja jokaisen opetustuokion asiakokonaisuudesta.

1. Kerro, mikä opiskeltava aine on ja mitä se tarkoittaa.
2. Kerro, mitkä ovat opintojakson tärkeät sisällöt. Anna ne myös kirjallisesti.
3. Kerro, mitkä ovat opintojakson tavoitteet. Anna ne kirjallisesti.
4. Kerro, millä tavalla opintojakso suoritetaan. Anna ohjeet kirjallisesti.
5. Anna opiskelijoille opintojaksoa koskevat keskeiset käsitteet kirjallisesti.
  - Sellaisia käsitteitä, jotka toistuvat usein opetuksessa, voi olla 10 - 20 kpl.
  - Käsitteisiin on hyvä liittää selitys suomeksi tai käydä ne läpi yhdessä.
  - Ne orientoivat opiskelijat myöhempää opiskelua varten.
6. Laadi selkeät ohjeet oppimistehtävien tekemiseen ja anna ne opiskelijoille. Palaa ohjeisiin, kun tehtävä tulee ajankohtaiseksi.

(Lähde, soveltaen lainattu: Maahanmuuttajaopiskelija ryhmässäni, 2012,6.)

5.3 Viestintä

Erityisesti maahanmuuttajien kohdalla viestintä tulisi ymmärtää laajemmin, ei vain kielitaitona. Esimerkiksi eri kulttuureissa vallitsevat puhutavat voivat johtaa väärin tulkintoihin. Suomalainen pelkistetty viestintätyyli voi tuntua eloisampaan viestintään tottuneesta vaikeaselkoiselta, koska sävyt ja asioiden väliset suhteet tai painoarvot eivät erotu. Myös asioiden sanominen suoraan voi tuntua oudolta. Lisäksi vakava

perusilmeemme voidaan tulkita vihamieliseksi. Nämä ovat muutamia yleisiä viestinnän piirteitä, jotka voivat aiheuttaa väärinkäsityksiä ja hämmennystä maahanmuuttajissa. Vuorovaikutustaidot jakaantuvat useaan osa-alueeseen. Maahanmuuttajan ohjaamisessa suullisen ja kirjallisen ilmaisun selkeys korostuu. Kiinnitä huomiota puhetapaasi. Ohjaajan selkeä viestintä tarkoittaa opetuksessa mm. esityksen selkeää ja johdonmukaista rakennetta, keskeisten asiasanojen painottamista sekä murre- ja kiertoilmaisujen välttämistä. On tärkeää tunnistaa oma viestintätapansa, jotta vuorovaikutustaitoja voi kehittää.

(Lähde: http://salpro.salpaus.fi/muratti/2_6_selkokielistamispalvelu.html)

Viestintä luokassa:

1. Tervehdi opiskelijoita aloittaessasi opetusta
2. Kysele ja kuulostele tunnelmia.
3. Osoita mielenkiintoa jokaista kohtaan.
4. Hymyile.
5. Kuuntele korvilla ja sydämellä, mitä opiskelijat sanovat.
6. Puutu ongelmiin välittömästi.

(Lähde, soveltaen lainattu: Maahanmuuttajaopiskelija ryhmässäni, 2012,6.)

5.4 Luokassa puhuminen

Vastavuoroisuus eli ymmärtämisen varmistaminen on tärkeää, jotta opettaja saa palautetta siitä, pysyvätkö opiskelijat mukana. Maahanmuuttajat eivät yleensä halua olla vaivaksi opettajalle. Siksi, opettajan kysyessä ”Oletko ymmärtänyt?”, vastaukseksi saa usein hymyn ja nyökyttelyä. Kuitenkaan opiskelijalla ei aina ole aavistustakaan käsitellystä asiasta. Tämä johtuu osin opettajan kunnioituksesta ja siitä ettei haluta olla häiriöksi.

Puhuessasi:

1. Käytä selkeää, mutta luontevaa kieltä.
2. Kerro alussa oppitunnin pääkohdat ja vaiheet. Näytä ne esim. valkokankaalla.
3. Sano selkeästi, milloin siirrytään asiasta toiseen.
4. Painota tärkeitä asioita äänenpainoin ja puhetta hidastamalla
5. Ilmaise puheessa selkeästi asioiden väliset suhteet
6. Varmista tärkeiden asioiden kohdalla viestin perille meno usein ja monella tavalla.
  - Pyydä opiskelijaa esim. toistamaan omin sanoin, mitä puheestasi on ymmärretty.
7. Kertaa oppitunnin aikana tärkeitä asioita useaan kertaan.
8. Vältä kielikuvia tai ota ne ”kielenopetuksena”.
9. Käytä suoraa viestintää, kun annat ohjeita tai kehotuksia.
10. Käytä aikuisen kieltä. Holhoava sävy asettaa kuulijan lapsen rooliin.
11. Äänen korottaminen ei lisää ymmärrystä.

(Lähde, soveltaen lainattu: Maahanmuuttajaopiskelija ryhmässäni, 2012,6.)

5.5 Kirjallinen viestintä

Kiinnittämällä huomiota kirjallisen ilmaisen selkeyteen voi auttaa sanoman perille menoa.

Tarve selkeä- ja selkokiehiseen viestintään näkyy jo lisääntyneenä selkokiehisenä oppimateriaalina. Sitä ei ole kuitenkaan vielä riittävästi saatavilla ammatillisissa opinnoissa. Opettajat käyttävät paljon itse tuotettua materiaalia. Saatavilla olevan ja itsetuotetun aineiston heikkous on monesti vaikeaselkoisuus – ne ovat usein täynnä abstrakteja käsitteitä ja ammattitermejä, joita tulisi konkretisoida ja selittää selkokiehien avulla. (Lähde: http://salpro.salpaus.fi/muratti/2_6_selkokiehelistamispalvelu.html)

Asian havainnollistamiseksi alle on koottu muutamia pääperiaatteita ja esimerkkejä, joilla kirjallisesta viestinnästä voi tehdä sujuvampaa. Lähteenä on käytetty Selkokeskuksen nettisivustoa osoite: <http://papunet.net/selkokeskus>.

Yleiskielellä:

Selkokiehellä:

1. Kohdista viestisi lukijalle

Osaamiskansion aineistoa hyödynnetään henkilökohtaisen osaamisen osoittamisessa tutkinnon osien suorittamisen yhteydessä.	Voit käyttää osaamiskansioni, kun näytät osaamistasi tutkintotilaisuudessa.
---	---

2. Rajaa viestisi ja sano vain oleelliset asiat.

Vuodesta 2000 MM-sarjaa hallinnut Michael Schumacher ei ole kyennyt tällä kaudella entisenlaiseen menoon. Schumacher ei ole ollut kertaakaan kolmen parhaan joukossa.	Formula ykkösten entinen maailmanmestari Michael Schumacher ei ole menestynyt tällä kaudella.
---	---

3. Mieti sanavalintasi tarkkaan

Ilma on kuin morsian.	Sää on kaunis.
-----------------------	----------------

4. Muotoile lauseesi huolella

Kirjoita lyhyitä lauseita. Sano vain yksi asia lauseessa. Käytä suoraa sanajärjestystä. Vältä passiivia, partisiippirakenteita ja lauseenvastikkeita.

Osaamiskansion työstäminen aloitetaan orientoivissa opinnoissa.	Aloita osaamiskansion tekeminen jo opintojen alussa.
Asumistukea voit hakea Kelasta.	Voit hakea asumistukea Kelasta.

5. Kirjoita konkreettista kieltä

Opiskelija ottaa huomioon velvollisuutensa työturvallisuudesta ja noudattaa maatalousalan tärkeimpiä työturvallisuusmääräyksiä sekä tunnistaa vaaratekijät.	Opiskelija ottaa työssä huomioon vaaran aiheuttajat ja työskentelee turvallisesti. Hän noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.
---	---

6. Kiinnitä huomiota myös tekstin ulkoasuun.

Laadi materiaalit mahdollisimman selkeiksi, käytä normaalia fonttikokoa (11 tai 12), tarpeeksi suurta riviväliä (1,5) ja jaa tekstit kappaleisiin. Tehokeinoja – lihavoitua,

kursivointia ja alleviivausta – tulee käyttää harkiten. Kuva on tehokas tapa havainnollistaa. Sijoita kuva asiaa käsittelevän tekstin yhteyteen.

5.6 Oppitunnin suunnittelu

1. Opetuksen tärkeimmät / vaikeimmat asiat kannattaa keskittää aamupäivään ja oppituntien alkupuolelle.
2. Määrittele oppitunnin keskeiset käsitteet huolella.
3. Vaihtele menetelmiä, puhetta ja toimintaa, oppitunnin aikana.
4. Havainnollista ja visuaalista opetettavaa aihetta erilaisin keinoin.
5. Opeta toiminnan avulla, jos mahdollista.
6. Opeta ongelmanratkaisun avulla.
7. Ohjaa opiskelijat opettamaan toisiaan.
8. Anna opiskelijoille aikaa käsitellä asiaa.
  - Jos mahdollista, oppimateriaalin voi jakaa maahanmuuttajaopiskelijoille jo etukäteen. Tällöin on mahdollista, että he voivat selvittää kielellisesti vaikeat ilmaisut etukäteen ja pysyvät paremmin mukana itse asian opiskelussa.

5.7 Arviointi ja koetilanteet

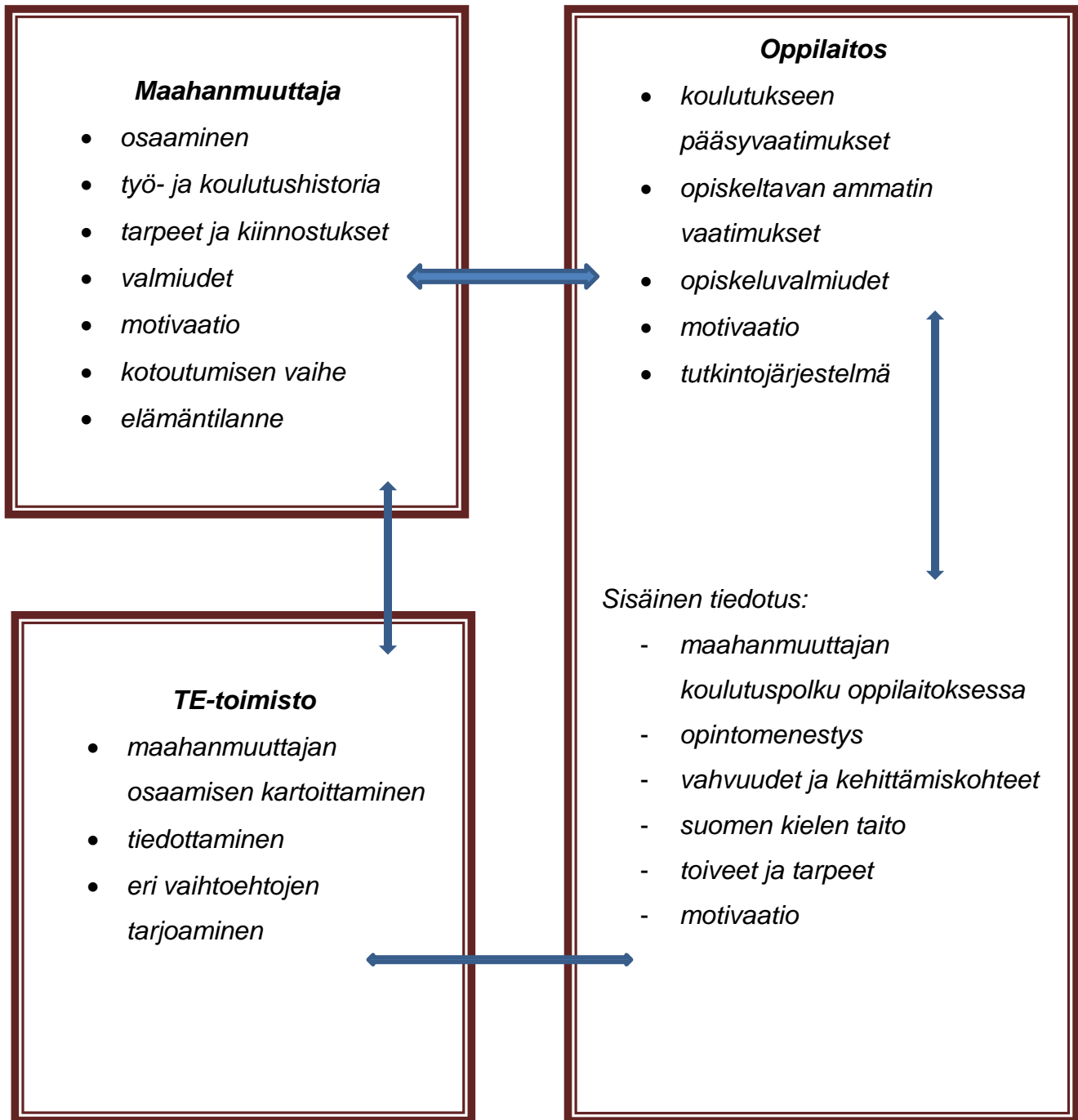
Maahanmuuttajaopiskelijoiden osaaminen tulee arvioida samalla tavalla kuin muidenkin opiskelijoiden. Arviointimenetelmiin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota, että kielitaidon puutteista huolimatta osaaminen voidaan arvioida. (Opetushallitus 2009, 226.) Oppilaitoksen tenttikäytännöt kannattaa selvittää opiskelijalle heti opiskelun alussa. Opettajien olisi hyvä myös sopia siitä, voiko kirjallisen tentin korvata suullisella. Asioiden ilmaiseminen suullisesti on usein helpompaa kuin kirjallisesti. Apukeinoja voivat olla myös lisäajan antaminen, sanakirjan käyttö tai pari-/ryhmätentti.

5.8 Tuki näyttötilanteessa

Näyttöihin osallistuvat arvioijat ja työpaikkaohjaajat tulee ennalta valmentaa monikulttuuriseen yhteistyöhön. Työpaikkaohjaajat on perehdytettävä siten, että he tuntevat mm. tutkinnon perusteiden arviointikohteet ja kriteerit. Arvioijan täytyy myös osata erottaa toisistaan ammatissa vaadittava suomen kielen taito ja ammatillinen osaaminen, jotta opiskelijaa arvioidaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. (Hyvällä mallilla, 2011, 24.)

Työtehtävissä tarvittava kielitaito täytyy selvittää opiskelijalle. Riittääkö työssä, että osaa puhua suomea ja ymmärtää sitä vai pitääkö pystyä myös tuottamaan tekstiä ja ymmärtämään sitä.

Opiskelijan itsearviointi on tärkeä osa ammattiosaamisen näyttöä. Samoin kuin se on myös näyttötutkinnon tutkintotilaisuutta. Näytön suorittajaa tulisikin heti alusta alkaen valmentaa itsearviointiin, sillä erilaisesta oppimiskulttuurista tulleelle oman toiminnan arviointi voi olla vierasta. Arvioijien palaute tulee antaa selkeästi ja perustellusti.

Tuki maahanmuuttajataustaisen opiskelijan näyttötilanteessa (Lähde: Hyvällä mallilla 2011, 24)

6. Maahanmuuttajaopiskelijoiden tuki ja neuvonta

6.1 Opiskelupaikan hakeminen

- **Oppilaitos**

Nuorisoasteen koulutukseen haetaan yhteishaun kautta osoitteessa opinpolku.fi. Vapaiksi jääneitä paikkoja voi hakea heinäkuussa. Vapaat paikat ja haku osoitteessa www.opinpolku.fi. Jos opiskelijalla ei ole suomalaisen peruskoulun päättötodistusta, hän voi hakea opiskelijaksi joustavan valinnan kautta.

Aikuiskoulutukseen on erillinen haku ja oppilaitos valitsee opiskelijat. Tietoa alkavista opinnoista ja hakuajoista on osoitteessa: <http://www.poke.fi/aikuisopiskelu/koulutustarjonta>

Oppilaitos määrittää, miten hyvin opiskelijan on osattava suomen kieltä. Jos opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi, järjestetään kielikoe. Opiskelijalle lähetetään kutsu kielikokeeseen.

POKE:n luonnonvara-alan opintosihteeriltä ja opinto-ohjaajilta voi kysyä neuvoja, kun hakee opiskelemaan.

Opintosihteerit: anne.saravaara@poke.fi

puh. +358 14 5192 605

Opinto-ohjaajat: pirkko.riekko@poke.fi

puh. +358 14 5192 628, 040 734 6268

sari.kemppainen@poke.fi

puh. +358 14 5192 614, 040 035 1516

- **Keski-Suomen TE-toimisto (Työ- ja elinkeinotoimisto)**

Keski-Suomen TE-toimistolla on työvoiman palvelukeskukset Jyväskylässä ja Äänekoskella. Lisäksi tukea TE -asiointiin tarjotaan eri kuntien yhteis palvelupisteissä, mm. Saarijärvellä ja Viitasaarella.

Keski-Suomen TE-palvelut . Puh. 0295 046 000.

Tietoa TE-toimiston palveluista maahanmuuttajille on netissä:

http://www.mol.fi/mol/fi/00_tyonhakijat/04_maahanmuuttajien_palvelut/index.jsp

TE -toimisto tekee maahanmuuttajan alkukartoituksen, silloin kun hän on työtön työnhakija. Muuten maahanmuuttajan oleskelukunta vastaa sen tekemisestä. Alkukartoituksessa arvioidaan esim. suomen kielen koulutuksen tarve. Kunta tai TE-toimisto laatii yhdessä maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman. Suunnitelmassa sovitaan esimerkiksi koulutukseen hakemisesta.

TE-toimisto järjestää Äänekoskella suomen kielen opintoja: Suomi 1., Suomi 2. ja Suomi 3.

- **Maahanmuuttajien neuvontapiste, Äänekoski**

Neuvontapisteestä voi kysyä koulutuksesta (suomen kieli, ammatillinen koulutus), asumisesta, työstä, oleskeluluvista, sosiaaliturvasta, terveydenhoidosta sekä muista arkisista asioista.

Neuvontapiste on avoinna torstaisin klo 12 - 15.

Lisätietoja: neuvoja Anna-Maija Berg, puh. 020 632 2945, [immigrant.info\(at\)aanekoski.fi](mailto:immigrant.info(at)aanekoski.fi).

- **Alueen kunnat ja Saarikka**

Kunnilla on vastuu maahanmuuttajien kotouttamisohjelman laatimisesta. Saarikka vastaa Kannonkosken, Karstulan, Kivijärven ja Kyyjärven kuntien sekä Saarijärven kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Äänekosken kaupungin **Palvelupas maahanmuuttajalle:**

<http://www.aanekoski.fi/files/muut/palveluopasmaahanmuuttajalle.pdf>

6.2 Opiskelun aloittaminen

- **Oppilaitos**

Kun opiskelija valitaan opiskelemaan, oppilaitos ilmoittaa valinnasta kirjeitse. Opiskelija varmistaa opiskelupaikan kirjallisesti. Valinta vahvistetaan sen jälkeen, kun oppilaitos on tarkistanut koulu- ja työtodistuksesi sekä tarvittaessa lääkärintodistuksen ja oleskeluluvan.

Opintojen alussa opiskelijaa haastatellaan. Tulohaastattelun perusteella hänelle tehdään oma opiskelusuunnitelma (HOPS). Ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja tekevät tämän. Suunnitelmaa tarkistetaan opintojen aikana. Maahanmuuttajaopiskelijat opiskelevat luonnonvara-alalla tavallisesti samoissa ryhmissä suomenkielisten kanssa. Opetuskieli on suomi.

- **Maahanmuuttovirasto**

Opiskelija voi tarvita opiskeluajaksi oleskeluluvan. Toisesta maasta saapuvan opiskelijan täytyy toimittaa oppilaitoksen hyväksymistodistus Suomen edustuston kautta Maahanmuuttovirastolle, jos hän hakee oleskelulupaa opiskelun perusteella. Katso lisää tietoa: www.migri.fi/oleskeluluvat

- **TE-toimisto**

Jos opiskelija on TE-toimiston asiakas, oppilaitos antaa toimistolle lausunnon opiskelun päätoimisuudesta. Opintoja voidaan rahoittaa työttömyysavustuksella. TE-toimisto päättää avustuksen antamisesta. Toimisto opastaa myös muiden tukien selvittämisessä.

Lisää tietoa: <http://www.mol.fi/toimistot/jyvaskyla/>

- **KELA (Kansaneläkelaitos)**

Ulkomailta Suomeen tuleva opiskelija ei yleensä voi saada opintotukea.

Jos opiskelijalla on Suomessa oleskeluun muita syitä opiskelun lisäksi, on mahdollista, että hänen katsotaan muuttaneen Suomeen vakinaisesti ja hän pääsee Suomen sosiaaliturvan piiriin.

Jos henkilö opiskelee Suomessa, mutta ei ole Suomen kansalainen, voi saada opintotukea:

- jos hänet on rekisteröity väestötietojärjestelmään Suomessa vakinaisesti asuvaksi
- ja Suomessa oleskelun syy on muu kuin opiskelu (esimerkiksi työskentely, perhesiteet tai paluumuutto).

Katso lisää tietoja: http://www.kela.fi/opintotuki_ulkomaalaisen-opintotuki.

- **Saarijärven kansalaisopisto**

Saarijärven kansalaisopistossa voi opiskella tarjonnan mukaan myös suomen kieltä. Kurssiohjelmasta voi kysyä ja ilmoittautua kursseille puh. 044 - 459 8254.

Kansalaisopiston ohjelma on nettisivulla: <https://www.opistopalvelut.fi/saarijarvi/index.asp>

- **Äänekosken kansalaisopisto**

Äänekosken kansalaisopistossa voit opiskella suomen kieltä neljällä eri osaamisen tasolla. Ensimmäinen taso on Suomen kielen alkeet ja neljäs taso on Suomen kielen jatkokurssi (B1-B2). Suomen kielen opintoja on myös päivällä. Maahanmuuttajille tarkoitetut kurssit ovat maksuttomia.

Lisää tietoa: <http://koskelansetlementti.net/>

6.3 Opiskelun aikana

- **Oppilaitos**

Tarvittaessa maahanmuuttajaopiskelijat voivat saada tavallista enemmän opintojen ohjausta. Ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaajat antavat ohjausta. Jos opiskelussa on vaikeuksia, opiskelijan on mahdollista saada tukiopetusta eri aineissa. Opetuksessa suositellaan käytettäväksi ainakin osaksi selkokielistä materiaalia.

Oppilaitoksen täytyy antaa viranomaisille tietoja opintojen etenemisestä.

- **TE-toimisto**

TE-toimiston asiakas saa neuvoja opintojen rahoittamisesta. Toimisto opastaa eri tukien hakemisessa.

- **Poliisi**

Oleskeluluvan opiskelun vuoksi saa yleensä vuodeksi (1 vuosi) kerrallaan. Jatkolupaa haetaan paikalliselta poliisilta. Pohjoisessa Keski-Suomessa lupa-asioissa palvelevat Jyväskylän pääpoliisiasema sekä Saarijärven, Äänekosken ja Viitasaaren poliisilaitokset. Lulahakemus pitää jättää poliisilaitokselle henkilökohtaisesti.

Lisää tietoa: <http://www.poliisi.fi/keski-suomi>

Lomakkeet ovat osoitteessa: <http://www.migri.fi/asiointi/lomakkeet/oleskelulupalomakkeet>

- **Maahanmuuttajien neuvontapiste, Äänekoski**

Neuvontapiste auttaa esim. sopivan kielikoulutuksen etsimisessä, jos kielitaidossa on ongelmia. Neuvontaa saa myös raha-asioissa ja kriisitilanteissa.

<http://koskelansetlementti.net/>

- **Saarijärven kansalaisopisto**

Saarijärven kansalaisopistossa voi opiskella iltaisin suomen kieltä. Opiskelu on pääasiassa suomen kielellä keskustelua.

- **Työelämä / työpaikkaohjaajat**

Työpaikkaohjaaja tukee opiskelijan oppimista työpaikalla työssäoppimisen aikana.

Oppilaitoksen tulee valmentaa työpaikkaohjaajat. Opiskelijalla on rajoitettu työntekooikeus. Tutkintoon liittyvää työssäoppimista ei ole rajoitettu.

Opiskelijan oleskeluluvalla voi tehdä keskimäärin 25 tuntia viikossa lukukauden aikana muuta työtä. Opiskelija voi työskennellä vapaasti silloin, kun oppilaitoksessa ei järjestetä opetusta.

6.4 Opintojen päättyessä

- **Oppilaitos**

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, joka sisältää päättötodistuksen ja todistuksen ammattiosaamisen näytöistä. Opinto-ohjaaja neuvoo tarvittaessa jatko-opintoihin hakemisessa.

- **TE-toimisto**

Valmistumisen jälkeen opiskelija voi ilmoittautua TE-toimistoon työnhakijaksi. Toimisto antaa tietoa avoimista työpaikoista ja auttaa työnhaussa.

- **Maahanmuuttajien neuvontapiste, Äänekoski**

Neuvontapisteestä voi kysyä uraohjausta ja apua työpaikkojen etsimisessä.

- **Maahanmuuttovirasto / Poliisi**

Jos opiskelija saa työpaikan heti opintojen jälkeen, uusi oleskelulupa täytyy hakea työntekoa varten. Työnhakua varten voi saada oleskeluluvan kuudeksi (6) kuukaudeksi.

Lähteet ja kirjallisuus

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2010. Selvitys Keski-Suomen maahanmuuttajayhdistyksistä. Seppänen K. Marraskuu 2010.

Maahanmuuttajaopiskelija ryhmässäni, opettajan opas. Tie hoitajaksi -projekti 2012.
http://salpro.salpaus.fi/muratti/OPETTAJAN_OPAS_2012.pdf

Opetushallitus. 2008. Maahanmuuttajaoppilaat ja koulutus
- tutkimus oppimistuloksista, koulutusvalinnoista ja työllistämisestä.

Opetushallitus. 2009. Maatalousalan perustutkinto 2009. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Määräys 29/011/2009.

Opetushallitus. 2011. Maahanmuuttajien koulutus Suomessa – tilannekatsaus. Raportit ja selvitykset 2011:3.

Oppilas luokassa – SOPPI – suomeksi oppimassa. Nyrkkisääntöjä suomen kielen taidoiltaan heterogeenisten ryhmien opetukseen. 18.6.2013.

http://soppi.jyu.fi/Tyokalujaohjaukseen/mamuoppilaat_luokassa

Saari E. ja Karvala M. 2008. Ohjeita maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjaamiseen. Kehittämishankeraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Selkokeskus. Selkokielen perusteet -kurssi.12.6.2013.

<http://papunet.net/selkokeskus/koulutus/selkokielen-perusteet-kurssi/selkokielen-periaatteet.html>

Turun kaupungin kasvatus- ja opetustoimi. Hyvällä mallilla – tukitoimien työkalupakki opettajille ja ohjaajille II. 2011. Toim. Mäkelä M. ja Salonen M.

http://www.koulutustakuu.fi/HyvallaMallilla_netti.pdf

Venemies, A. 2007. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjaustarpeet ammatillisessa peruskoulutuksessa. Kehittämishanke maahanmuuttajataustaisten lähihoitajaopiskelijoiden opinto-ohjauksesta. Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos.

 POKE
Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus
Piilolantie 17, 44100 Äänekoski
www.poke.fi

yhteistyössä

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

